

LA LECTURA EN VEU ALTA

Les activitats de lectura en veu alta pretenen ajudar en l'expressió de les idees pròpies gràcies a l'entrenament de la parla amb el suport d'un text escrit que s'ha preparat prèviament. Abans d'aprofundir en els diferents aspectes d'aquest apartat, és recomanable mirar aquest **vídeo** sobre la lectura en veu alta.

Per què és important llegir en veu alta?

Tant la lectura com l'escriptura són pilars fonamentals per a construir els ciments de la resta d'aprenentatges. La lectura en veu alta requereix un treball previ de comprensió lectora, ja que l'alumnat ha de processar la informació que llig abans de poder expressar-la. A continuació, treballarà diverses tècniques d'expressió oral per tal de transmetre el missatge de la millor manera possible: el to, el volum, la velocitat, la projecció de la veu...

A més, el fet de portar a terme una lectura en veu alta aporta altres punts de vista i pot despertar en u mateix sentiments que romandrien ocults si la lectura haguera consistit en una interiorització de fets i esdeveniments. Pensem, per un moment, en un poema i en la diferència que es pot apreciar entre la lectura individual d'aquest i la recepció del missatge transmés per un rapsode. Veritat que no es transmet el mateix significat? Allò que en un primer moment havia quedat en paraules, ben llegit i en veu alta pot transformar-se en un sentiment verdader.

Com funciona la veu?

Per a començar, podem convidar el nostre alumnat a conèixer millor el seu aparell fonador, ja que la veu és una eina de comunicació fonamental que ens pot arribar a donar molta informació de la persona que tenim al davant. En moltes professions, esdevé, fins i tot, l'element principal. Per això, parlarem dels elements anatòmics que intervenen en la formació de la veu: les cordes vocals, que se situen en la laringe i canvien de forma amb els sons; la llengua, el paladar i els llavis, que prenen diverses posicions en la parla, i la boca i la gola, que ajuden a fer que el so ressoni.

Abans de llançar-nos a llegir en veu alta, caldrà que considerem una sèrie d'aspectes perquè el resultat siga el millor possible.

- La comprensió lectora. El primer pas per a transmetre amb èxit un missatge és comprendre'n profundament el significat i la intenció. Dediquem un temps a buscar el significat d'aquelles paraules que no entenem.
- La puntuació. Convé que pensem atenció als signes de puntuació, que donen sentit al text i en marquen l'entonació.
- La vocalització. Si articulem amb cura els sons, el públic ens entendreà molt millor.
- El to de la veu. Caldrà adequar-lo a la situació comunicativa: no és el mateix fer una lectura dramatitzada, que sol contindre més varietat de tons, que llegir amb naturalitat un fragment. Hem d'evitar adoptar tant un to massa monòton com un d'exagerat.
- La velocitat. Adoptem un ritme que permeti que l'audiència entenga el significat d'allò que diem, però sense ser tan lent que l'avorrim.
- La postura. És important mantindre una posició equilibrada i alineada amb la resta del cos: columna, pelvis i pes dels peus.

Abans de dur a terme les activitats proposades al Quadern per a l'alumnat recomanem practicar aquests aspectes.

Escalfem

Podem entrenar l'aparell fonador per a controlar l'aire i els atacs vocals amb els següents exercicis fonològics:

1. Per a relaxar la mandíbula i la llengua, farem un massatge a les articulacions de la mandíbula mentre movem la llengua per l'interior de la boca en totes les direccions. Després, colloquem les mans en posició de prec i les movem cap endavant i cap a darrere davant del pit. Movem la mandíbula al mateix ritme, alhora que emetem el so de la vocal *a*.
2. Per a treballar la respiració, ens podem estirar a terra, amb les cames flexionades i els palmells de les mans en contacte sobre el pit. A continuació, deixem que les cames i els braços s'obri-guen i es tanquen al mateix temps mentre pronunciem la vocal *a*. Sempre amb un ritme pausat.
3. Per a vocalitzar, el millor és començar amb la vocal *i*, seguir per la *e*, i continuar amb la *a*. Fixem-nos com ressonen les vocals i practiquem amb síl·labes diferents. També podem:
 - a. Dir totes les vocals amb la llengua enganxada al paladar.
 - b. Llegir un text amb una sola vocal.
 - c. Llegir un text amb un retolador gros entre les dents.

A més, podem provar a recitar embarbussaments o altres jocs de paraules ja que ajudarà a l'hora d'aprendre a gestionar l'aire per tal que no se'ns acabe abans d'hora. Hem d'evitar que les cordes vocals es tanquen incorrectament o involuntàriament per tal de no fer-nos mal i poder projectar la veu de manera clara. Si necessitem beure molta aigua després de qualsevol lectura en veu alta és possible que estem fent alguna cosa malament, ja que el ressecament de les cordes vocals n'és un clar indicatiu.

Practiquem

Habitualment, al Quadern per a l'alumnat trobarem una primera proposta que pretén mostrar la importància d'un treball previ a la lectura en veu alta. Posem l'èmfasi en la localització de les paraules desconegudes o difícils de pronunciar i la seua pràctica, i també en la importància de tindre en compte els signes de puntuació.

Recomanem que les activitats de lectura en veu alta es practiquen per part de l'alumnat a casa, tenint en compte que la lectura s'haurà de dur a terme davant de la classe o d'un grup. Una vegada a l'aula, podem suggerir que es prepare per parelles o que facen una presentació en suport digital... També podem demanar que la resta de la classe prove de resumir el contingut del parlament en una o dues oracions.

En general, el treball en parella o en grup que insistim a recomanar, té com a finalitat que els xiquets i les xiquetes s'acostumen a autogestionar els temps i a autoavaluar-se, per tal d'apoderar-los i fer-los responsables dels seus assoliments curriculars.

També pot resultar molt útil incorporar la tecnologia per a practicar la lectura en veu alta. Enregistrar les lectures amb diferents tons (enfadat, content, trist...) és un exercici que, a més de divertir, ens ajudarà a demostrar al nostre alumnat com d'important és la veu per a la comunicació.

Els exercicis de pràctica de lectura amb diferents tonalitats o emocions, igual que els coneguts

Exercicis d'estil de Raymond Queneau, són un joc que pretén que es treballen les impostacions de la veu. Podem demanar als xiquets i les xiquetes que suggerisquen altres maneres de llegir, i que les posen en pràctica. Quant a les activitats de lectura dramatitzada, s'han de preparar per endavant. El que més convé és treballar en xicotets grups, en espais diferents (no importa si és dins de la mateixa aula, però separats). Es pot plantejar un seguit de representacions o, fins i tot, que cada grup reescriba un fragment del llibre i el represente.

Ens avaluem

Un bon exercici per a millorar la lectura en veu alta és avaluar-la mitjançant rúbriques per a descobrir quins aspectes cal treballar més. Aquesta activitat és útil tant per a l'alumnat que la practica com per a qui escolta i ha de valorar si el text arriba en bones condicions a l'oient.

És interessant proporcionar a tot l'alumnat uns quants criteris per a valorar l'exposició oral, perquè en puguem fer una rúbrica d'avaluació com la que es proporciona en l'**Annex 1**. Les lectures dramatitzades es poden valorar amb l'ajuda d'alguna rúbrica semblant a la de l'**Annex 2**.

LA LECTURA DIALOGADA

Les propostes de tertúlia dialògica parteixen del convenciment que la literatura, qualsevol literatura, conté ensenyaments que poden ser útils per al desenvolupament de les persones. Però abans és recomanable mirar aquest **vídeo** sobre la lectura dialogada.

A continuació, plantegem exportar els procediments de les tertúlies dialògiques basades en clàssics a qualsevol obra literària que, com en aquest cas, continga algun tema que pugui ser interessant i atractiu per als lectors i les lectores. Parlar dels temes transversals que poden aparèixer en les diferents lectures que proposem al nostre alumnat és interessant per a fer-los notar que, més enllà del missatge principal, hi ha molts altres aspectes sobre els quals podem debatre. A més, aquesta visió els farà ser crítics i els permetrà formar les seues opinions.

L'organització de la tertúlia

L'organització de la tertúlia és ben senzilla. Caldrà acordar una data i un nombre de pàgines del llibre que tots haurem d'haver llegit. Demanarem que, en aquesta lectura, subratllen aquelles oracions o fragments que els hagen cridat l'atenció, que troben especialment difícils o que parlen de temes interessants per a ser comentats entre tota la classe. Abans del dia de la tertúlia, convidaria que l'alumnat portara a terme alguna lectura en veu alta del fragment per tal de treballar-lo, interioritzar-lo i entendre bé què passa.

Una vegada a classe, cada u exposarà què és allò que l'ha conduït a fer eixa determinada tria i haurà de transmetre a la resta de la classe la seua opinió o els sentiments. Val a dir que, com que el temps d'aquestes sessions és limitat i cada professor i professora té un nombre d'alumnes concret, cada dia poden ser alumnes diferents els encarregats de fer la tria personal i l'exposició dels motius.

Compartir la nostra opinió i escoltar les dels altres ens ajuda a ser més empàtics i ens aporta coneixements que abans no teníem, de manera que la lectura dialogada esdevé una font de nous

coneixements molt valuosa, ja que a partir del debat i la cooperació serem capaços de veure el món des de diferents punts de vista i no sols des del nostre.

A l'hora de començar la tertúlia, hem d'establir un procediment i designar un/a coordinador/a o moderador/a. Caldrà recordar a la classe que:

- L'opinió de tots és igual d'important i vàlida.
- Cal respectar el torn de paraula.
- Cal aportar arguments raonats a la discussió i, sempre, des del respecte.

El paper del coordinador/a o moderador/a és:

- Dinamitzar la participació de tot l'alumnat. La participació aleatòria es pot garantir fent que es passen qualsevol objecte (una pilota, un coixí...).
- Controlar el temps de les intervencions. Podem utilitzar, per exemple, un rellotge d'arena o digital.
- Recordar que seure en rogle, fins i tot fora de l'aula, pot generar un millor ambient per a la tertúlia.
- Demanar, al final de la sessió i a mode de conclusió, que es faci un resum d'allò que ens ha aportat.

A més d'explicar un procediment que hauran d'interioritzar per a poder posar-lo en pràctica de manera automàtica, plantejem temes i activitats adreçats al treball d'aquesta obra concreta, i que s'introdueixen a partir de preguntes.

Aquest és un bon punt per a incloure altres qüestions plantejades que es poden debatre a classe i que estan relacionades amb el contingut del llibre, però alhora poden formar part de la quotidianitat de l'alumnat. Cal que siga la persona docent qui decidisca quin o quins són més útils o adequats, atenent a les característiques de l'aula.

Es recomana que l'alumnat reflexione de manera individual sobre cada tema, que prengui notes i redacte algun argumentari, per tal d'acudir al debat amb algunes opinions formades. És evident que, a debatre, s'hi ha d'anar amb la ment oberta i disposada a aprendre, però també hem de ser capaços de mostrar les nostres idees i defendre-les sense dogmatismes.

LA CREACIÓ LITERÀRIA

L'escriptura és una habilitat complexa i exigent, per la qual cosa és difícil posar-la en pràctica i molt fàcil abandonar-la. El fet que el nostre alumnat es pose a escriure de manera creativa per iniciativa pròpia no és un fet massa comú, però podem oferir-los activitats engrescadores que els conviden a intentar-ho. Per això, en el Quadern per a l'alumnat, es plantegen propostes relacionades amb la lectura, però que es poden adaptar en funció de les preferències o de les necessitats concretes. Abans de començar les activitats, es recomana mirar aquest **video** sobre la creació literària.

Al llarg de la infantesa, els xiquets i les xiquetes guanyen en autonomia i comencen a tindre idees pròpies que necessiten expressar. Amb tot, l'expressió és una competència que s'adquireix amb el temps i, fins i tot en l'adolescència, pot ser que els costi manifestar. Sovint, expliquem històries als alumnes i les alumnes i els en facilitem perquè les lligin, però no els donem tantes oportunitats per a deixar volar la imaginació. Per això, en aquest apartat, proposem que es contin històries, que inventen personatges i finals alternatius, que imaginin què passaria en determinades situacions, que varien el punt de vista o que es posen a la pell de l'altre, etc.

En definitiva, es tracta de ser capaços de construir un escrit lògic i coherent amb la màxima correcció possible. Per tal d'avaluar els diferents aspectes del text que ha escrit cada alumne/a, es pot fer ús d'una rúbrica similar a la de l'**Annex 3**.

Annex 1. Rúbrica d'avaluació de la lectura en veu alta

	4 punts	3 punts	2 punts	1 punt
Rítmic	Llig amb ritme adequat i fa cas dels signes de puntuació. Segmenta les frases amb sentit.	Llig quasi sempre amb ritme adequat i fa cas dels signes de puntuació importants. Segmenta les frases d'una manera bastant acceptable.	Llig amb pauses quan no toca, i sovint no fa cas dels signes de puntuació. Segmenta les frases sense massa sentit.	Llig amb pauses i interrupcions, i no fa cas dels signes de puntuació. Segmenta les frases sense sentit.
Expressivitat i entonació	Llig tot el text amb l'entonació adequada, canviant quan cal i amb expressivitat per a comprendre allò que està llegint.	Llig amb una entonació acceptable i amb poca expressivitat, però s'entén el contingut sense massa dificultat.	Llig amb una entonació vacil·lant, amb poca expressivitat, cosa que no ajuda a comprendre el contingut.	La seua manera de llegir, monòtona, sense entonació ni expressivitat, dificulta la intel·ligibilitat del text.
Pauses	Llig tot el text fent les pauses quan cal per a acabar frases o fent cas dels signes de puntuació.	Vacilla a l'hora de fer les pauses per a acabar frases i no sempre respecta els signes de puntuació.	Dubta per a triar el moment adequat per a fer les pauses i moltes vegades no té en compte els signes de puntuació.	Llig a colps i no fa les pauses corresponents als signes de puntuació.
Paraules	Llig tot el text accentuant correctament les paraules i fent èmfasi en les paraules que aporten significat.	Llig accentuant correctament la major part de les paraules, però no sempre destaca les que aporten significat.	Accentua amb moltes vacil·lacions les paraules i quasi mai té en compte les paraules que aporten significat.	Llig de manera incorrecta moltes paraules del text, tant fàcils com difícils. No destaca les paraules significatives.
Actitud	Llig d'una manera relaxada i confiada, amb seguretat, en el seu nivell de lectura. Es corregeix amb naturalitat si comet algun error.	Llig amb una certa inseguretat, però correctament. Quan s'equivoca, és capaç d'autocorregir-se.	Llig amb vacil·lacions i amb incorreccions. Quan s'equivoca, no s'autocorregeix.	Està molt nerviós/a.

Nom:

Puntuació obtinguda:

Annex 2. Rúbrica d'avaluació de la lectura dramatitzada

	4 punts	3 punts	2 punts	1 punt
Lectura de parlaments i fluïdesa	Llig amb fluïdesa i expressivitat, i dona vida al seu personatge. A més, pronuncia correctament.	Llig amb correcció, però de vegades vacilla quan troba una paraula o expressió difícil o que no coneix.	Llig incorrectament algunes paraules, i vacilla davant de paraules o expressions que no coneix, fet que ocorre sovint.	No llig ni correctament ni amb expressivitat el seu parlament, sinó entretalladament.
Llenguatge paraverbal i to de la veu	Llig amb un volum de veu adequat i aconsegueix que l'auditori li pare atenció sense dificultat.	Llig amb un volum de veu adequat, però en alguna ocasió perd intensitat, i això fa que no s'entenga alguna paraula.	Llig amb un volum de veu vacil·lant i/o un poc entretallat, fins i tot perd intensitat, i això fa que no se l'acabe d'entendre.	El volum de la veu no és l'adequat, ja que no se l'entén amb claredat quan llig.
Entonació	L'entonació és adequada, ja que canvia i intensifica el to depenent de la situació que es planteja en el text del seu personatge.	L'entonació és adequada, però falta intensitat en algunes parts del parlament per a ser més expressiva.	L'entonació no sempre és adequada, i sovint falta intensitat en el parlament perquè es puguin entendre les situacions de què es parla.	L'entonació no és adequada, ja que és monòtona, sempre igual, sense èmfasis ni canvis en el to de la veu.
Ritme i velocitat	Manté el ritme i la velocitat adequats a les situacions durant tota la lectura del text.	Manté un bon ritme i velocitat de lectura, encara que alguna vegada erra per excés o per defecte.	No manté un ritme ni una velocitat de lectura adequats, és irregular, i erra per excés i per defecte.	Llig molt a poc a poc, fet que palesa la dificultat que troba en la tasca. A causa de la manca de ritme, és difícil entendre la lectura.
Expressió corporal	La lectura del text dramàtic guarda una relació molt estreta i evident amb l'expressió corporal. Els seus gestos es corresponen amb les accions i les emocions que s'intenten representar.	Costa relacionar la lectura del text dramàtic amb les emocions dels personatges, i això és perquè es mostra la timidesa i la rigidesa en els moviments.	El text dramàtic llegit té poc a veure amb les emocions dels personatges, els moviments són tímids i rígids.	La lectura fuig de l'expressió corporal, no s'hi representa pràcticament cap de les accions i emocions dels personatges.

Nom:

Puntuació obtinguda:

Annex 3. Rúbrica d'avaluació de l'expressió escrita

	4 punts	3 punts	2 punts	1 punt
Adequació i presentació	És un text imaginatiu i original, amb la longitud, el registre i la presentació adequada.	La longitud i el tema són adequats, el registre és apropiat i el text està presentat de manera neta.	La longitud o el registre no són apropiats o el text no es presenta de manera neta.	El registre és inapropiat. El text no està ben presentat i és difícil de llegir.
Coherència	El text s'organitza adequadament al voltant del tema central, té les característiques del gènere textual i és clar.	El text té sentit global, respecta les característiques bàsiques del gènere textual i s'expressa amb claredat.	El text no té sentit global o no respecta les característiques bàsiques del gènere textual.	El text no té sentit global ni respecta les característiques del gènere textual. És difícil de comprendre.
Cohesió	Presenta un vocabulari ampli, no té errades de puntuació i utilitza connectors textuais.	El text té poques errades de puntuació i utilitza connectors textuais.	Té errades de puntuació bàsiques o no utilitza correctament els connectors textuais.	Té errades de puntuació bàsiques, utilitza de manera incorrecta els connectors textuais i el llenguatge és molt bàsic.
Correcció	No presenta faltes d'ortografia i domina la morfosintaxi.	Té poques faltes d'ortografia, aplica correctament la concordança de gènere i nombre i inclou oracions complexes ben construïdes.	Té faltes d'ortografia o errors de concordança.	Presenta moltes faltes d'ortografia i errors de concordança. Les oracions són simples.

Nom:

Puntuació obtinguda: